

---

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2017:4

## Redovisningsregler för gåvor och bidrag inom Svenska kyrkan

---

### Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2017:49 där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att se över regelverket för K3 samt ge nya riktlinjer avseende ”villkorade bidrag”/donerade medel.

Utskottet föreslår avslag på motionen då kyrkostyrelsen genom remissvar använt den möjlighet som finns för att påverka Bokföringsnämnden samt att utskottet anser att det tidsspänn som rekommenderas inte kan anses som oskäligt.

### Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:49, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:49, punkt 2.

### Motionens förslag

#### Motion 2017:49 av Leif Nordlander, Redovisningsregler för gåvor och bidrag

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över regelverket för K3 med särskild hänsyn till ”villkorade bidrag”/donerade medel.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge nya riktlinjer anpassande till Svenska kyrkans församlingars lokala verklighet angående ”villkorade bidrag”/donerade medel så att medlen kan användas över tid och inte begränsas på det sätt som nu rekommenderas.

### Bakgrund

I 47 kap. 9 § första stycket i kyrkoordningen anges att föreskrifter om bokföring och årsredovisning finns i lag. De lagar som åsyftas är bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554). Enligt 8 kap. 1 § bokföringslagen ansvarar Bokföringsnämnden för utvecklandet av god redovisningssed.

Kyrkostyrelsen har rätt att utfärda kompletterande bestämmelser om församlingens bokföring och redovisning (se 47 kap. 11 § i kyrkoordningen). Bakgrunden till bestämmelsen är att lagstiftningen endast omfattar den s.k. externa redovisningen, dvs. den som primärt riktar sig mot utomstående intressenter. I Ekonomi- och egendomsutredningens betänkande, SKU 1998:5 sidan 187, framhölls att det kan ”finnas behov av inomkyrkligt bindande bestämmelser när det gäller den interna redovisningen bl.a. för inhämtande av nödvändig statistik”. Kyrkostyrelsens rätt att utfärda

redovisningsbestämmelser inskränker sig emellertid inte till den interna redovisningen utan kan även avse den externa redovisningen. Ekonomi- och egendomsutredningen påpekade i detta sammanhang:

En inomkyrklig bestämmelse på bokförings- och redovisningsområdet får inte vara så avfattad att den riskerar att komma i konflikt med vad BFN anser vara god redovisningssed. Samråd med [Bokförings]nämnden behöver därför i den mån föreskrifter kommer att utfärdas. (sidan 187).

Med stöd av 47 kap. 11 § i kyrkoordningen beslutade kyrkostyrelsen under 2016 att samtliga församlingar och stift ska tillämpa regelverket för större företag vid upprättande av årsredovisningen från och med 2017 (SvKB 2016:10), bland annat i syfte att ha enhetliga redovisningsregler inom hela Svenska kyrkan.

För att tolka och informera om tillämpningen av god redovisningssed inom Svenska kyrkan har kyrkostyrelsen tillsatt Svenska kyrkans redovisningskommitté, KRED. Målsättningen med verksamheten är att skapa en enhetlig redovisning som beaktar ett brett intressentperspektiv. Redovisningskommittén har löpande kontakt med Bokföringsnämnden. KRED har arbetat med tolkning av Bokföringsnämndens rekommendationer samt andra, för Svenska kyrkan, väsentliga frågor inom redovisning och revision och publicerat ett stort antal inomkyrkliga rekommendationer.

Ett prioriterat arbetsområde för KRED under verksamhetsåren 2003 och 2004 var den lokala nivåns bokföringsmässiga hantering av gåvor och kollekter med anledning av ändringar i bokföringslagen. I kontakter med Bokföringsnämnden framhölls behovet för Svenska kyrkan att låta ännu inte utnyttjade gåvomedel och bidrag kvarstå som en egen balanspost för att på så sätt förtydliga flödet av inkomna gåvor och bidrag samt hur dessa används.

Bokföringsnämnden uttolkade i två rekommendationer både definitioner av begreppen gåvor och bidrag samt hur dessa skulle redovisas inom ideell sektor: Bokföringsnämndens allmänna rekommendation BFNAR 2002:10 *Gåvor till ideella föreningar och trossamfund* samt BFNAR 2002:11 *Bidrag till ideella föreningar m.fl.* Dessa rekommendationer innebar i huvudsak att samtliga gåvor och bidrag skulle intäcksredovisas när gåvan/bidraget blivit sakrättsligt bindande oavsett när gåvan/bidraget togs i bruk. KRED utarbetade med anledning av Bokföringsnämndens rekommendation en inomkyrklig rekommendation, *Redovisning av ändamålsbestämda gåvor* som därefter kommit att tillämpas som en branschspecifik hantering av gåvor och bidrag inom Svenska kyrkan till och med år 2016.

I samband med Bokföringsnämndens arbete med det så kallade K-regelverken kom åter frågan om redovisning av gåvor och bidrag upp, vilket skulle innebära en ytterligare skärpning av regelverket. Exempelvis finns i K2-regelverket ingen möjlighet att redovisa gåvor och bidrag på det sätt som tidigare tillämpats inom Svenska kyrkan. I K3-regelverket fanns däremot en sådan möjlighet om bidraget var villkorat så att mottagaren har en återbetalningsskyldighet om villkoret inte uppfylls.

I samband med Bokföringsnämndens remiss kring K-regelverken påtalade kyrkostyrelsen i sitt remissvar bland annat svårigheterna med att redovisa gåvor och bidrag enligt det förslagna regelverket men detta lämnades utan åtgärd av Bokföringsnämnden.

KRED arbetade med frågan inför införandet av K3-regelverket för de större enheterna inom Svenska kyrkan 2014 och utfärdade därefter en rekommendation, KRED 2014:2 *Gåvor och bidrag inom Svenska kyrkan*, som redovisar möjligheterna

att inom bokföringslagen ramar att redovisa erhållna villkorade bidrag i balansräkningen. Inför övergången till K3 även för mindre enheter uppdaterades materialet, KRED 2017:3 *Gåvor och bidrag enligt K3*.

Övergången till K3 har inneburit att för att kunna fastställa vilka ändamålsbestämda medel som uppfyller samtliga krav på att få definieras som villkorade bidrag måste församlingar och stift analysera den post i balansräkningen som fram till och med 2016 benämns Ändamålsbestämda medel. De krav som måste uppfyllas är att givaren överlämnat bidraget till församlingen, att ett specifikt villkor, fastställt av givaren, måste uppfyllas samt att det föreligger en återbetalningsskyldighet om inte församlingen uppfyller villkoret. I samband med bidrag från t.ex. Allmänna arvsfonden och i samband med permutation av mindre stiftelser har tidsramen för uppfyllande av villkoret från Allmänna arvsfonden och Länsstyrelsen tolkats såsom 2–5 år. Medlen är rättsligt skyddade och får inte användas till annat än de av givaren fastställda villkoren.

Om villkoret är allmänt hållet och/eller det inte föreligger någon uttalad återbetalningsskyldighet kvalificerar sig medlen inte såsom villkorade bidrag enligt Bokföringsnämndens rekommendation. De medel som inte uppfyller kraven för att kunna redovisas som villkorade bidrag ska enligt K3 läggas till posten Balanserat resultat inom posten Eget kapital. Detta har emellanåt kommit att misstolkas såsom att medlen försvinner och att det ändamål som finns kopplat till medlen inte behöver uppfyllas. Villkoret är fortfarande rättsligt skyddat men förändringen innebär att dessa medel kan behöva följas via så kallad sidoordnad redovisning, t.ex. i ett annat register av typen Excel-fil. Nya medel till löpande verksamhet ska numera alltid intäktsföras som bidrag och blir därmed en del av årets finansiering av verksamheten. Vid mycket stora bidragsbelopp, som överstiger årets budget för ändamålet, kan även dessa bli föremål för den sidoordnade redovisningen.

## Utskottets överväganden

### Redovisningsregler för gåvor och bidrag inom Svenska kyrkan

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:49.

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan, som registrerat trossamfund, har skyldighet att följa de lagar och regler för redovisning som följer av bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554). Bokföringsnämnden är den instans som har uppdraget att tolka lagen och tillhandahålla rekommendationer och råd i redovisningsfrågor. Den möjlighet som finns att påverka Bokföringsnämnden i dess arbete är genom remissvarsförfarande och utskottet erfar att kyrkostyrelsen genom ett flertal remissyttranden sedan relationsändringen påtalat Svenska kyrkans behov av större transparens avseende redovisning av gåvor och bidrag för Bokföringsnämnden. Bokföringsnämnden har dock valt att inte beakta detta.

Sedan 2005 har Svenska kyrkan, genom Svenska kyrkans redovisningskommitté, KRED, utarbetat inomkyrkliga tolkningar av Bokföringsnämndens regelverk för gåvor och bidrag som bättre motsvarar Svenska kyrkans behov men ändå ligger inom ramen för gällande regelverk. KRED strävar även efter en standardisering av redovisning för att på så sätt underlätta det administrativa arbetet exempelvis i samband med indelningsändringar eller övergång från mindre till större enheter.

Utskottet konstaterar att en av de största förändringarna avseende övergången till K3 handlar om redovisningen av gåvor och bidrag. Utskottet vill påtala att frågan om

hur gåvor och bidrag ska användas inte har förändrats med anledning av denna övergång utan att det endast handlar om hur man måste hantera gåvor och bidrag i redovisningen. Utskottet anser det även angeläget att påpeka att givarens avsikt med gåvor och bidrag i normalfallet är att gåvan/bidraget ska användas tämligen omgående. Detta gäller även om någon formell tidsgräns för användandet inte finns. Det tids spann som anges i kursverksamhet och rådgivning är riktmärken för vad exempelvis Länsstyrelsen och Allmänna arvsfonden anser vara ett skäligt tids spann för att hinna planera och genomföra de aktiviteter som bidraget avser. Detta kan även anses skäligt inom Svenska kyrkan. Att ta emot bidrag för något som församlingen inte har för avsikt att genomföra inom överskådlig tid torde inte vara försvarbart.

Utskottet menar att gåvor och bidrag bör lyftas fram och infogas som en naturlig del av budgetprocessen, både avseende att använda ”gamla” gåvor/bidrag och att budgetera för nya gåvor/bidrag. Dessa blir då en naturlig del av det kommande årets finansiering av verksamheten vilket torde ligga helt i linje med givarens intentioner.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås i sin helhet.

Uppsala den 4 oktober 2017

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

*Jan G Nilsson, ordförande*

*Liselotte Ågren, sekreterare*

*Beslutande:* Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Britt-Marie Danestig, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Helena Klahr Fast och Jan Björkman.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Margareta Nisser-Larsson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Jan-Åke Isaksson, Arnold Boström och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.